

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-09-20

Vår referens

Alexander Nazar

Planeringssekreterare

alexander.nazar@malmo.se

Remiss angående Remiss Socialdepartementet - Ett fritidskort för barn och unga - en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra, Stadskontoret FRI-2024-1504

Sammanfattning

Fritidsförvaltningen har ombetts yttra sig över promemorian *Ds 2024:16* med förslag på regleringar av ett statligt fritidskort för barn och unga. Fritidskortet är en permanent satsning som ska främja barns och ungas förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra. Förvaltningen ser positivt på ett ekonomiskt stöd som avser bidra till att motverka socioekonomiska faktorerens betydelse för barn och ungas deltagande i fritidsaktiviteter. Förvaltningen framför i sitt remissvar att en sådan inriktning kräver att fritidskortet är utformat för att gynna ungas självorganisering och främja nya föreningsinitiativ som avser möta dagens samhällsutmaningar och skapa en mer jämlik fritid för barn och unga på deras villkor. Genom att fokusera på barn och ungas perspektiv, föreningars och utförarens perspektiv samt ekonomiska konsekvenser lyfter förvaltningen utvecklingsförslag avseende vilka föreningar som kan bli godkända utförare, administrationen av fritidskortet samt att förslaget bör omarbetas med utgångspunkt i barn och ungas intressen och behov.

Förslag till beslut

Fritidsnämnden godkänner yttrandet.

Fritidsnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Fritidsnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- [Här kommer namnet på de handlingar som ligger till grund för beslutsförslaget hämtas in automatiskt. Du behöver inte skriva något under denna rubrik.]

Beslutsplanering

Fritidsnämndens ordförandeberedning 2024-08-14

Fritidsnämndens ordförandeberedning 2024-09-11

Fritidsnämndens Arbetsutskott 2024-09-19

Fritidsnämnden 2024-09-25

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Fritidsnämnden har, tillsammans med kulturnämnden och arbetsmarknads- och socialnämnden, mottagit en remiss avseende promemorian *Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra* (Ds 2024:16). Förvaltningens förslag till yttrande samlas i ett gemensamt remissyttrande från Malmö stad avseende regeringens förslag att införa ett fritidskort; en permanent satsning som ska främja barns och ungas förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra.

Fritidskortet avser barn och unga 8–16 år och ska kunna användas för betalning av vissa avgifter för vissa ledarledda fritidsaktiviteter som tillhandahålls av en godkänd utförare. Med godkänd utförare menas en aktör som utför fritidsaktiviteter för barn och som är registrerad i ett register som samlar de utförare som tillhandahåller fritidsaktiviteter och som kan omfattas av fritidskort. För att bli godkänd utförare i registret ska aktören vara en organisation inom Sveriges Riksidrottsförbund (RF), Svenskt Friluftsliv, en barn- och ungdomsorganisation som har beviljats organisationsbidrag från MUCF och ha bedrivit verksamhet i minst fem års tid eller en kommunal kulturskoleverksamhet. Vidare ska avgifterna avse aktiviteter som tillhandahålls minst tio gånger under en sammanhängande period om sex månader.

Fritidskortet ska lämnas årligen med olika belopp, dels ett allmänt fritidskort om 500 kronor per barn, dels ett särskilt fritidskort om 2 000 kronor per barn. Det särskilda fritidskortet ska lämnas till barn och unga i socioekonomiskt utsatta hushåll för att särskilt främja deras förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter. Fritidskortet föreslås träda i kraft den 1 oktober 2025.

Förvaltningens överväganden

Det är angeläget att skapa förutsättningar för fler att ta del av fritidsaktiviteter och att skapa ett mer jämlikt deltagande. I linje med rapporten *Ung livsstil* är socioekonomi en av orsakerna till att barn och unga inte deltar i fritidsaktiviteter. Andra hinder för deltagande är föräldrars tid, kunskap och resurser samt föreningstäthet i lokalområdet. Arbetet i Malmö visar att flera parallella insatser behövs för att kompensera för befintliga ojämlikheter i deltagandet. Särskilt viktigt är en mångfald av aktiviteter i

fritidsutbudet, ändamålsenligt stöd för lokalt föreningsliv, att aktivitetsytor och anläggningar är trygga och tillgängliga samt att ledare skapar sammanhang av gemenskap. Förvaltningen lämnar nedan synpunkter på hur förslaget på fritidskort kan förstärkas i relation till barn och ungas behov samt föreningslivets utmaningar att möta dessa i Malmö stad utifrån tre fokusområden: barn och ungas perspektiv, föreningar och utförares perspektiv samt ekonomiska konsekvenser.

Barn och ungas perspektiv

Barn är enligt barnkonventionen alla personer upp till 18 år, vilket fritidskortets föreslagna åldersspann 8–16 år går emot.

Eftersom antalet unga som deltar i organiserade fritidsaktiviteter minskar med åldern och att det runt 15-årsåldern är många som slutar med föreningsidrott, är det särskilt angeläget att unga upp till 18 år ska omfattas av fritidskortet. Inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv då denna trend i synnerhet gäller flickor. Förvaltningen menar att fritidskortet borde anpassas till de aktiviteter flickor särskilt efterfrågar och deltar i. I enlighet med *Ung livsstil* värdesätter tjejer dans och gym högt. Förslaget omfattar exempelvis inte en rad aktörer som bedriver dans- och gymverksamhet för barn och unga och riskerar således att missgynna tjejers nyttjande av fritidskortet.

Vidare grundläggs möjligheter för barn att delta i fritidsaktiviteter vid tidig ålder. Särskilt i ljuset av den ojämlika tillgång till fritidshem för barn som tillhör hushåll med låga inkomster eller föräldrar som är arbetslösa. Utredningen om en utökad rätt till fritidshem (SOU 2021:05) visar att bristande tillgång till fritidshem skapar trösklar för barn att finna meningsfulla sammanhang för olika fritidsaktiviteter. Nationellt sett är inskrivningsgraden på fritidshemmen bland 6–9-åringar i områden med stora socioekonomiska utmaningar ungefär 33 % lägre i jämförelse med områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Förvaltningen ser därför att det är av stor vikt att fritidskortet införs från 6 år och uppåt.

Fritidskortet ska enligt förslaget vidare kunna användas till ett brett utbud av fritidsaktiviteter som riktar sig till olika målgrupper, förutsättningar och behov. Organisationer som kan bli godkända i utförrregistret utifrån föreslagna kriterier är framför allt etablerade idrotts- och friluftsföreningar som bedriver regelbunden, ledarledd och fysisk aktivitet. Förvaltningen förespråkar därför att, likt hur promemorian föreslår att följa upp om fler offentliga aktörer inom kultur- och fritidsområdet kan ingå i utförrregistret, inkludera aktörer i det breda föreningslivet med utgångspunkt i vad barn och unga själva bedömer som meningsfull fritidsverksamhet.

Utförarperspektiv dominerar förslaget

Barn och ungas önskemål om vad de vill göra på sin fritid är inte centralt i förslagets uppbyggnad, snarare har promemorian ett tydligt utförarfokus. Förvaltningen menar att administrativa och kostnadsmässiga aspekter har fått styra urvalet av möjliga utförare. En effektiv och kostnadseffektiv hantering av utförrregistret kräver enligt utredarna att grundläggande information finns tillgänglig och går att kontrollera. RF:s befintliga kontrollfunktioner och digitala system bedöms till exempel som tillräckliga för att lokala idrottsföreningar ska omfattas av fritidskortet utan någon vidare administrering. Lagar och förordningar som reglerar kommunernas kulturverksamheter anses på liknande sätt vara grund för att kulturskolan ska omfattas av fritidskortet.

Mindre organisationer som bedriver barn- och ungdomsverksamhet får dock svårare att möta kraven avseende grundläggande kapacitet och struktur för att omfattas av fritidskortet. Förslaget att barn- och ungdomsorganisationer ska ha bedrivit verksamhet i minst fem års tid för att bli godkänd i registret utesluter ett framväxande lokalt föreningsliv som organiserar sig mindre strukturerat men mer anpassat efter barn och ungas behov. I Malmö stad har exempelvis unga själva via Skolidrottsförbundet framgångsrikt startat flertalet lokala föreningar vilka enligt föreslagen modell inte skulle omfattas av fritidskortet. Andra viktiga aktörer för barn och ungas fritidsaktiviteter som exempelvis studieförbunden faller också bort. Utifrån detta perspektiv anser förvaltningen att förutsättningarna för att bli godkänd i utförrregistret ska ses över.

Rådande förslag till administration ställer dessutom krav på att vårdnadshavare känner till och har digital kunskap för att ansöka om stödet. Då vissa vårdnadshavare kan ha svårare för en sådan uppgift ser förvaltningen behov av att underlätta administrationen för att särskilt gynna de barn och unga som inte deltar i fritidsutbudet. Förvaltningen menar att det bör utredas vidare hur fritidskortet kan tillgängliggöras för barn och unga samt se över hur fritidskortet kan utformas för att barn som är stadigvarande i Sverige men ännu saknar svenskt personnummer och inte är folkbokförda också kan omfattas av stödet.

Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen välkomnar regeringens förslag om ett generellt bidrag där stödet lämnas med olika belopp i form av ett allmänt och ett särskilt fritidskort. Då kostnader för administration av förslaget om fritidskort överstiger 260 miljoner per år innebär det dock att drygt en fjärdedel av hela reformen går till olika myndigheter och tjänster. Förvaltningen anser att en stor administrativ apparat inte är rimlig för ett fritidskort. Dessa medel kan bättre användas direkt till de unga i socioekonomisk utsatthet eller till utförarna. Förvaltningen anser att förslaget bör ses över för att hitta ett alternativ som är mindre administrativt för utförare och barnfamiljer för att därigenom minska administrationskostnaden för myndigheter.

Förvaltningens bedömning utifrån vad som anges i promemorian är att risken för ökad administration är betydande. Enligt utredarna själva medför detta stor risk för att utförarna höjer avgifter eller att föreningar inte ansöker om att ingå i registret. I linje med detta menar förvaltningen att stödet potentiellt blir verkningslöst för utövaren samt riskerar att skapa ett minskat utbud av fritidsaktiviteter inom ramen för fritidskortet. Tidiga slutsatser från införandet av fritidskort i Norge och Island visar att satsningen främst nyttjas av de som har råd med och redan har en aktiv fritid (samt gynnar de föreningar som redan har intäkter via medlemsunderlaget och annat stöd).

Förvaltningens samlade bedömning

Sammantaget välkomnar förvaltningen ett ekonomiskt stöd för barn och ungas fritidsaktiviteter som avser bidra till att motverka socioekonomiska faktorerens betydelse för barn och ungas deltagande i fritidsaktiviteter. Förvaltningen menar att en sådan inriktning kräver att fritidskortet är utformat för att gynna ungas självorganisering och främja nya föreningsinitiativ som avser möta dagens samhällsutmaningar och skapa en mer jämlik fritid för barn och unga på deras villkor.

Fritidskortet löser inte de grundläggande hinder som skapar ojämlikhet i deltagande. För önskad effekt menar förvaltningen att förslaget på fritidskort kan stärkas genom en tydligare analys kring vilka konsekvenser segregationen har på deltagandet för att sänka även andra trösklar än ekonomiska för barn och ungas fritidsaktiviteter. Samtidigt som barnfattigdomen och levnadskostnader ökar bör fritidskortet även omfatta utförare av fritidsaktiviteter som generellt når de barn och unga som står längre ifrån fritidsutbudet. För att öka deltagandet behöver satsningen tydligare riktas till de barnfamiljer som har mest nytta av ett fritidskort. Förvaltningen ser positivt på att befintliga stöd inte ska påverkas av det extra fritidsstödet och vill understryka att detta även bör gälla LSS. Fritidsstöd för personer med funktionsnedsättning bör beaktas särskilt.

Ansvariga

[Här kommer namnet på de chefer som i systemet har godkänt ärendet inför nämnd att hämtas in automatiskt. Du behöver bara skriva något under denna rubrik om du INTE kommer att få ärendet godkänt digitalt.]